

3. Безклетний С. Формування політичної культури сучасних студентів як завдання практичної політики / С. Безклетний // Нова парадигма Вип. 71. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2007. С. 144-158.
4. Ващенко О. О. Формування політичної культури особистості як мета політичної соціалізації / О. О. Ващенко // Гілея (науковий вісник) : Збірник наукових праць [гол. ред. В.М.Вашкевич]. – К., 2012. – Вип. 65 (10). – С. 515– 521.
5. Веденеев В.А. Политическая культура постсоветских обществ: традиции, либеральные ценности и перспективы. – Кривой Рог: Минерал, 2002. – С.10.
6. Іванов М. С. Проблеми удосконалення політичної системи України в контексті формування нової політичної культури громадян / М. С. Іванов // Наукові праці ЧДУ ім. П. Могили. – Політичні науки. Вип. Береза В.О. 21 31. Т. 44. 2005, Миколаїв. С. 64-67.
7. Ісакова Н. Г. Особливості процесу політичної соціалізації в умовах трансформації політичної системи України / Н. Г. Ісакова // Нова парадигма – Вип. 53. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2006. С. 83-95.
8. Морозова О.О. Трансформація політичної системи під впливом політичної культури // Трансформація політичних систем на постсоціалістичному просторі: Матеріали міжнародної науково-теоретичної конференції: 8 – 9 лютого 2006 р. / укл. Г. О. Нестеренко / За ред. В. П. Бега. – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 364 с.
9. Поліщук І. Політична культура: категоріальне осмислення. – Режим доступу: http://politolog-ua.io.ua/s415050/polishchuk_igor._politichna_kultura_kategorialne_osmislennya
10. Пробийголова Н. Особливості розвитку теорії політичної соціалізації / Н. Пробийголова // Політичний менеджмент. 2004. №6. С. 88-95.
11. Сас П. М. Політична культура українського суспільства (кінець XVI – перша половина XVII ст.) / Навч. посіб. – К: Либідь, 1998. – 296 с.

References:

1. Bahmet M., Lyapina L. Problems of political science in Ukraine and abroad / Contemporary Ukrainian politics. Politicians and political scientists about her. – Kyiv, Mykolaiv, 2008. – Vol. 14. – С. 4-10.
2. Bekib M., Holovaty M. Political culture of today's youth. K.: Eng. SRI problems of youth, 1996. – p.112.
3. Bezketnyy C. Formation of political culture of modern students the task of practical politics / s Bezketnyy // New Paradigm Vol. 71. K.: IZD NEA Dragomanov, 2007. pp. 144-158.
4. Vashchenko O. Formation of political culture of the individual as a goal of political socialization / O. Vashchenko // Gilea: Research Journal. Vol. 65. K., 2013. pp. 515-522.
5. Vedeneev V.A. Political kultura postsovetsskikh obschestv: tradition, liberal zennosti i perspektivy. – Krivoy Rog.: Mineral, 2002. – p. 10.
6. Ivanov M. Problems of improving Ukraine's political system in the context of a new political culture of citizens / MS Ivanov // Proceedings CSU them. Mr. Graves. – Political Science. Vol. Birch VA 21 T. 31. 44. 2005, Nikolaev. pp. 64-67.
7. Ishakova N. Features of process of political socialization in terms of transformation of the political system of Ukraine / NG // Ishakova new paradigm – Vol. 53. – K.: IZD NEA Dragomanov, 2006. pp. 83-95.
8. Morozova A. The transformation of the political system influenced political culture//Transformation of political systems in post-socialist space: Proceedings of the International scientific-theoretical conference: 8 – February 9, 2006 / Ed. Nesterenko GA /Ed. VP Behan. – K.: NEA Dragomanov, 2006. – p.364.
9. Polischuk I. Politikal kultura: kategorialne osmislennya. – Regim dostupu: http://politolog-ua.io.ua/s415050/polishchuk_igor._politichna_kultura_kategorialne_osmislennya
10. Probyyholova N. Features of political socialization theory / AN Probyyholova // Political Management. 2004. №6. pp. 88-95.
11. Sas P.M. Politichna kultura ukrainskogo suspilstva (kinec XVI – persha pol XVII st.) / Navch. posibn. – K: Lybid, 1998. – 296 p.

Надійшла до редколегії 23.10.17

В. М. Марковец, асп.

Национальная академия государственного управления при Президенте Украины, Киев, Украина

**ПОЛИТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ СТАНОВЛЕНИЯ ЛИЧНОСТИ
КАК СУБЪЕКТА ГОСУДАРСТВЕННО-УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ**

В статье проанализированы основные аспекты процесса трансформации политической культуры личности в соответствии с условиями современного социального развития Украины. Уточнено понятие "политической культуры личности" как цели политической социализации, его интерпретации в современном политическом дискурсе. Раскрыты особенности, технологии формирования политической культуры личности в трансформационном обществе.

Ключевые слова: демократия, политическая культура, политическая система общества, политическая элита, трансформация.

V. Markovets, PhD student

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine

**THE POLITICAL BASES OF PERSONALITY BECOMING AS A SUBJECT
OF PUBLIC ADMINISTRATION ACTIVITIES**

In the article the basic aspects of process of transformation of political culture of society are analyzed in accordance with the dominant type of modern development of Ukraine. A concept "political culture of personality" is specified as the goal of political socialization, his interpretations in modern political diskurs. Features are exposed, technologies of forming of political culture of personality in transformation society.

Key words: democratization, political culture, political participation, political elite, transformation society.

УДК: 351:69

В. Л. Мелко, асп.
Чернігівський національний технологічний університет, Чернігів

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена розгляду проблематики державного регулювання страхування будівельної діяльності в Україні. Метою статті є визначення напрямів удосконалення державного регулювання страхування будівельної діяльності в Україні.

За допомогою порівняльного, факторного та статистичного методів проаналізовано динаміку розвитку національної будівельної галузі, зроблено оцінку нормативно-правового забезпечення, а також пропозицію страхових продуктів.

Встановлено, що будівельна галузь і страхові продукти для страхування будівельних ризиків розвивається досить динамічно, проте нормативно-правова база не відповідає вимогам ринку, а також відстає від світової практики.

У статті зроблено висновок щодо необхідності запровадження комплексного страхового покриття всіх ризиків будівельної діяльності, на відміну від чинної практики покриття окремих ризиків, які можуть статися на будівельному майданчику. Страхування у такому випадку забезпечує від значних фінансових втрат. Також у разі впровадження такого підходу відпадає необхідність утримання резервних фондів, відволікаючих інвестиційний капітал. Запропоновано ввести страхування будівельно-монтажних ризиків до обов'язкових видів страхування, що стане важливим механізмом хеджування ризиків.

Ключові слова: будівництво, будівельні ризики, страхування, державне регулювання страхування будівельної діяльності.

Постановка проблеми. Страхування в будівництві як невід'ємну частину будівельного інвестиційного процесу важко переоцінити в умовах переходу і розвитку ринкових відносин. Страхування дозволяє на всіх стадіях інвестування та виконання робіт – від розробки

технічного завдання до введення об'єкта в експлуатацію – не тільки відшкодовувати страхувальнику раптові і непередбачені збитки, що виникають при будівництві, але і захищати капіталовкладення в будівництво.

Аналіз останніх досліджень. Вагомий внесок у дослідження питань регулювання страхової діяльності зробили такі вітчизняні вчені як В. Базилевич, О. Заруба, М. Мних, В. Опарін, С. Осадець, В. Плиса, Л. Рейтман та інші. Зокрема науковцями було визначено теоретичні підходи до сутності страхових операцій, здійснено класифікацію видів страхування, а також визначено стратегічні напрями удосконалення державного регулювання ринку страхових послуг.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поряд із цим, актуальним лишаються дослідження проблем страхування у сфері будівництва в контексті пошуку шляхів удосконалення механізмів державного регулювання страхування будівельних ризиків.

Метою статті є визначення напрямів удосконалення державного регулювання страхування будівельної діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Незважаючи на кризові явища в економіці України, яка спіткала й будівельну галузь, можемо спостерігати певну позитивну динаміку. Наведемо деякі дані. З урахуванням загальної площі прийнятого в експлуатацію житла (накази Мінрегіону України від 24.04.2015 № 79, від 19.03.2013 № 95 та від 24.06.2011 № 91) та Тимчасового порядку (постанова КМУ від 09.09.2009 № 1035¹, в Україні прийнято в експлуатацію у 2015 році 11 044,4 тис.м², що є на 2 440,5 тис.м² більше, ніж у 2010 році.

Поступово збільшується кількість прийнятої в експлуатацію загальної площі житла та кількість збудованих квартир. Зокрема, з урахуванням загальної площі прийнятого в експлуатацію житла відповідно до порядків (накази Мінрегіону України від 24.04.2015 № 79, від 19.03.2013 № 95 та від 24.06.2011 № 91) та Тимчасового порядку (постанова КМУ від 09.09.2009 № 1035) введення в експлуатацію загальної площі зросло з 8604 м² у 2010 року до 11 044 м² у 2015 році.

Незначною мірою зменшилася загальна кількість незавершених будівель та інженерних споруд: з 27 383 у 2004 році до 16 380 у 2014 році [2].

Зазначимо, що галузь будівництва є однією із найризиковіших щодо нещасних випадків на виробництві, впливу погодних явищ та стихійних лих, невиконання своїх зобов'язань третіми особами тощо. Здійснення страхування будівельно-монтажних ризиків дозволяє будівельній компанії зняти з себе тягар можливих додаткових витрат, що не лише здатні суттєво вплинути на рентабельність проекту, але й зірвати усі строки будівництва. Замовник же перестає бути заручником фінансової спроможності підрядника та отримує ефективного контролера будівельного процесу в особі інженерів, наданих страховою компанією.

Відносини у сфері страхування регулюються Законом України "Про страхування" [7], втім цей нормативно-правовий акт не містить спеціальних положень щодо страхування на будівництві. Також страхування притаманних будівельній галузі ризиків не відносяться до обов'язкових. Такий стан державного регулювання страхування будівельних ризиків призводить до нехтування будівельниками страховим механізмом захисту заради економії обігових коштів, незважаючи на чисельні факти травмування, збитків, не виконання зобов'язань тощо.

З метою урегулювання питань розвитку страхової діяльності у будівництві було ухвалено Положення про страхування ризиків у будівництві [4] (1994 р.). Положення містить порядок страхування будівельних ризи-

ків, умови страхування та вимоги до організацій, що здійснюють страховий захист. В умовах страхування зазначається, що у стандартний обсяг покриття страхування ризиків в будівництві входять: пожежа, удар блискавки, вибух газу; дія підземного вогню, гірські обвали, зсуви, буря, ураган, злива, повінь, паводок, град, сель; вибух парових пристроїв, газових сховищ, газопроводів; вибух машин, апаратів і приладів, що діють на стиснутому газі і повітрі; внутрішнє пошкодження електричних установок, приладів і машин від впливу електричного струму; викрадення, знищення, пошкодження застрахованої власності внаслідок протиправних дій третіх осіб; знищення або пошкодження будівельних конструкцій в процесі виконання будівельних або монтажних робіт на будівельному майданчику з вини Страхувальника (персоналу) та осіб, за вчинки яких він несе відповідальність. У Положенні йдеться про перехід до страхування ризиків за принципом "Усі ризики будівництва".

Також Рекомендації зі страхування ризиків у будівництві [6] (2008 р.) містять положення щодо добровільного страхування об'єкта будівництва (комплексу робіт) та відповідальності перед третіми особами, пов'язаної із виконанням будівельно-монтажних і пусконаладжувальних робіт у процесі будівництва.

На практиці ні Положення, ні Рекомендації повною мірою не застосовується.

Науковці відзначають, що сьогодні страхування будівельно-монтажних ризиків в нашій країні під силу лише великим професійним страховикам, які мають договори перестрахування з іноземними перестраховальниками – членами ІМІА, кваліфікованих фахівців з процесу аналізу будівельно-монтажних ризиків та дійсні активи і технічні резерви з власного утримання ризиків. Зараз цим вимогам відповідають лише лічені компанії. Більшість компаній страхують будівельні ризики по правилах страхування від пошкодження вогнем. Проте це не значить, що у страхування будівельних ризиків в Україні нема майбутнього. По-перше, за даними учасників ринку, хоча і дуже поступово, але частка таких полісів у загальному обсязі страхування збільшується. По-друге, робляться кроки щодо впорядкування законодавчо-нормативної бази. По-третє, зростає культура страхування самих забудовників та їх зацікавленість у якісному страхуванні будівельних ризиків [8].

Поряд із цим, вітчизняні страхові компанії розробляють страхові продукти для будівельної галузі, визнаючи, що одночасно з розвитком будівельних технологій зростає і складність завдань, що постають при зведенні сучасних споруд. До вже звичних складнощів, що несуть із собою висотні роботи, додається необхідність дотримання прогресивних технологій та новітніх будівельних матеріалів. Очевидно, що в разі дотримання всіх норм та вимог ризик руйнування споруд та завдання шкоди працівникам та устаткуванню не є значним, однак в разі допущення інженерних чи технологічних помилок він суттєво зростає. Зокрема страхова компанія АТ "СГ "Ю.Бі.АЙ" здійснює страхування будівельних та монтажних ризиків (CAR-EAR), яке працює за принципом "від будь-яких ризиків", а відтак забезпечує максимально широкий захист від непередбачуваних подій в процесі здійснення будівництва, реконструкції, ремонту будівель, споруд, інженерних мереж та технологічного обладнання [9].

На умовах АТ "СГ "Ю.Бі.АЙ", при страхуванні будівельно-монтажних ризиків на весь обсяг будівництва видається один договір, за яким застрахованими є усі учасники будівництва: замовник, генпідрядник, а також субпідрядники. За договором страхування може бути застраховане: 1) майно, призначене для проведення будівельно-монтажних робіт (БМР) і знаходиться на

¹без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополя, за 2014-2015 роки – також без частини зони проведення антитерористичної операції

будівельному майданчику (зокрема продукція будівельно-монтажних робіт; будівельні, транспортні засоби та механізми, а також обладнання для здійснення БМР; тимчасові будівлі, споруди та обладнання будівельного майданчику; будівлі та споруди, що підлягають реконструкції та капітальному ремонту); 2) монтаж будь-якого технологічного обладнання, прокладання інженерних комунікацій; 3) відповідальність за шкоду, що може бути завдана третім особам в процесі БМР.

Зокрема, ПрАТ "Європейський Страховий Союз" пропонує страхування будівельно-монтажних ризиків [10]. Страхувальником може бути юридична особа або дієздатна фізична особа (замовники, підрядчики, субпідрядники та інші незалежно від підпорядкування та форм власності), які знаходяться на території України та уклали зі Страховиком Договір добровільного страхування будівельно-монтажних ризиків.

За окремими умовами, обумовленими у Договорі страхування, до страхових випадків може належати: враження застрахованого майна електричним струмом у вигляді короткого замикання, перевантаження електромережі; розриви тросів, ланцюгів, падіння деталей та інших предметів на застраховане майно; помилки при монтажних роботах, що призвели до пошкодження або знищення застрахованого майна; аварія на транспорті, що використовується на будівельному майданчику, що призвела до пошкодження або знищення застрахованого майна [10].

Аналізуючи вищенаведені страхові продукти вітчизняних страхових компаній, можна дійти висновку про їх невідповідність світовій практиці. Перелік цих видів страхування не виходять за межі стандартного майнового страхування та страхування відповідальності. Єдина відмінність у тому, що вітчизняні страхові компанії намагаються завищити тарифи через підвищену ризиковість будівельної діяльності. Проте відсутня практика комплексного страхування будівельно-монтажних ризиків, а також відсутні специфічні страхові продукти, що призначені саме для страхування ризиків на будівництві.

Страхове покриття за принципом "від усіх ризиків" забезпечує захист не тільки від класичних небезпек, таких як пожежа, стихійні лиха, настання цивільної відповідальності перед третіми особами тощо, але й від суто специфічних ризиків, таких як: помилка проектувальника; використання дефектних матеріалів; недбалість персоналу; вплив електричного струму; розрив тросів, строп, ланцюгів іншого допоміжного обладнання для здійснення БМР.

Страхова сума включає суму по об'єктах будівництва і монтажу (в розмірі їх дійсної вартості), та суму по відповідальності за шкоду, що може бути завдана третім особам. Страхове покриття надається на весь термін або обсяг здійснення будівельно-монтажного проекту від моменту вивантаження будівельних матеріалів та/або обладнання на будівельний майданчик до моменту здачі об'єкту в експлуатацію. Може бути надано розширення періоду страхування на термін випробування або гарантійного обслуговування.

На сьогодні частка будівельних ризиків в портфелі – не більш 2% від загального обсягу страхування. Точніше дізнатися про конкретні цифри не виявляється можливим, тому що зазвичай страховики не виділяють в звітності премії за полісами CAR \ EAR в окрему статтю. В світі страхуються практично 100% будівельно-монтажних ризиків[8].

Безперечно, що страхування майнових та технічних ризиків можна віднести до числа достатньо складних страхових продуктів, які задовольняють потреби страховиків та страхувальників. Велика розмаїтість категорій майнових об'єктів припускає наявність опитувальних форм, що відбивають специфіку ризику та враховує те, що страхуванню підлягають, як правило, об'єкти високої вартості [1].

Загальна динаміка показників страхової діяльності у розрізі тих видів, які характерні, у тому числі, для будівельної сфери наведено на рис. 1.

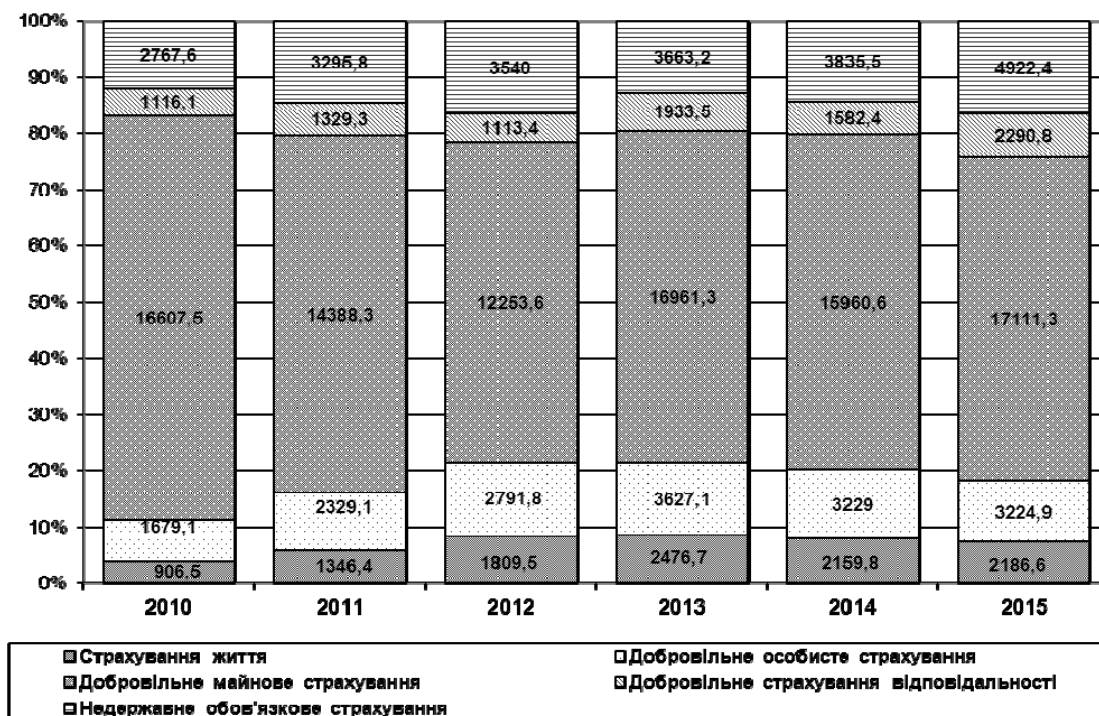

Рис. 1. Валові страхові премії за видами страхування у 2009-2015 роках, млн. грн.

Джерело: Складено автором за джерелом [3]

Дані рисунку демонструють відносно стійкі показники розвитку страхової галузі у розрізі надходження валових страхових премій. Незначне зростання у 2015 році передусім пояснюється підвищенням вартості страхових полісів, а не розширенням кола страхувальників.

Відповідно до практики страхування будівельно-монтажних ризиків вітчизняними страховими компаніями, страхова сума (ліміт відповідальності (зобов'язань) страховика) при страхуванні будівельно-монтажних ризиків, як правило, встановлюється в розмірі повної кошторисної вартості об'єкта будівельно-монтажних робіт (контрактної вартості будівельно-монтажних робіт), включаючи вартість проектування, технічної документації та робочої сили. страхова сума може бути встановлена: для будівельних робіт; для монтажних робіт; для будівельних матеріалів та конструкцій; для будівельної техніки та обладнання; для обладнання будівельного майданчика; для допоміжних споруд; для наявних об'єктів (майна) тощо[5].

Також у договорі страхування може бути передбачено коригування страхової суми та страхового платежу відповідно до кінцевої вартості будівельно-монтажних робіт.

Якщо страхова сума становить певну частку вартості застрахованого об'єкта будівельно-монтажних робіт або застрахованого майна (має місце недострахування), страхове відшкодування виплачується у такій же частці від визначених за страховим випадком збитків, якщо інше не передбачено умовами договору страхування. Це правило застосовується до кожного об'єкта будівельно-монтажних робіт або майна окремо. Договором страхування може бути передбачено рівень відхилення попередньої вартості робіт від кінцевої вартості робіт, при якому не застосовується правило пропор-

ційності. При страхуванні післяпускових гарантійних зобов'язань страхова сума встановлюється, виходячи з кінцевої вартості об'єкта будівельно-монтажних робіт.

Страхові тарифи обчислюються актуарно (математично) на підставі відповідної статистики настання страхових випадків. Конкретний розмір страхового тарифу визначається при укладенні договору страхування за згодою сторін. Оплата страхового платежу здійснюється Страхувальником згідно з умовами договору страхування.

Залежно від виду будівельно-монтажних робіт, підвладності страховим ризикам та інших факторів договором страхування може бути передбачена умовна та (або) безумовна франшиза, розміри яких визначаються за згодою сторін при укладенні договору страхування. У разі встановлення в договорі страхування безумовної франшизи при настанні страхового випадку Страховик не відшкодує частину збитку в розмірі безумовної франшизи. Якщо договором страхування передбачена умовна франшиза, то Страховик не відшкодує збитки Страхувальника при настанні страхового випадку, якщо їх розмір менший або дорівнює умовній франшизі, та компенсує збитки Страхувальника повністю згідно з умовами договору страхування в межах страхової суми (ліміту відповідальності (зобов'язань) Страховика), якщо їх розмір перевищує встановлену договором страхування умовну франшизу. Як правило, франшиза встановлюється стосовно всіх збитків за одним страховим випадком. Якщо відбудеться декілька страхових випадків, франшиза буде вираховуватись з суми збитку за будь-яким та кожним страховим випадком.

Загальна динаміка страхових виплат за деякими видами страхування, що також стосуються будівельної діяльності наведено на рис.2.

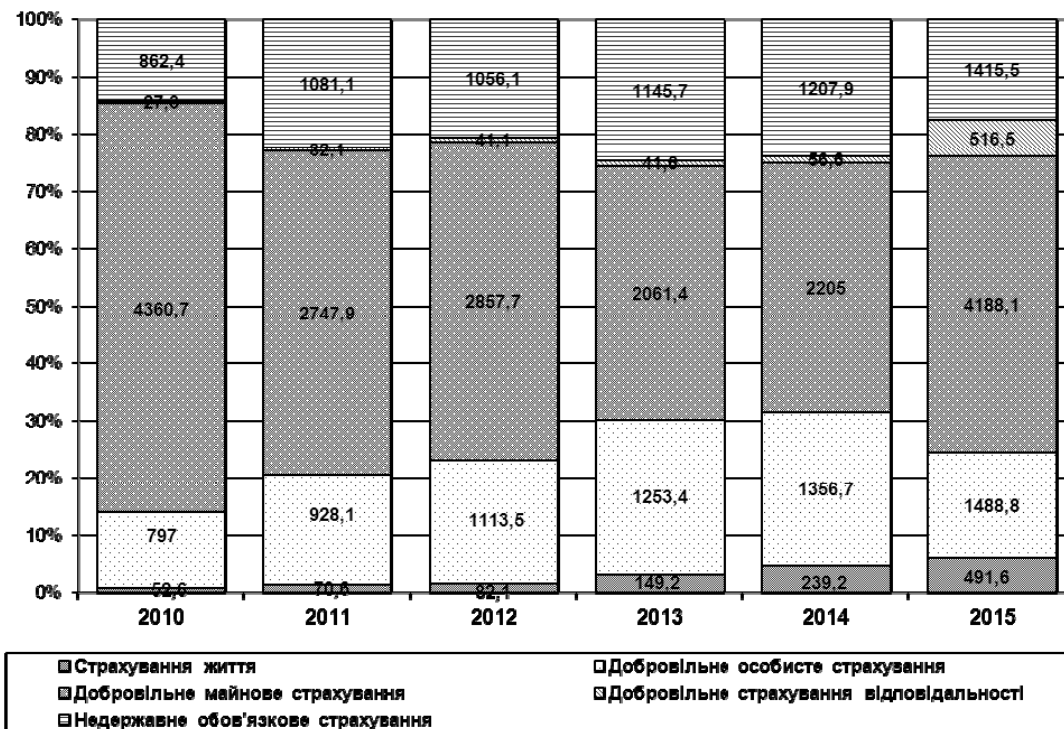

Рис. 2. Страхові виплати за видами страхування у 2009-2015 роках, млн. грн.

Джерело: Складено автором за джерелом [3]

Стосовно страхових виплат ми також можемо спостерігати відносно стійкі показники. Проте значно збільшилися виплати за таким видом страхування як добро-

вольне страхування відповідальності, з 27,3 млн.грн у 2010 році до 516,5 млн.грн у 2014 році і – різке зростання у 2015 році до 516,5 млн.грн. Але знов-таки, ми не мо-

жемо проаналізувати рівень страхових виплат щодо страхування будівельно-монтажних ризиків.

Згідно правил вітчизняних страхових компаній, страхове відшкодування у разі загибелі об'єкта будівельно-монтажних робіт та (або) застрахованого майна визначається в межах відповідної страхової суми (ліміту відповідальності (зобов'язань) страховика) з урахуванням умов договору страхування залежно від того, яка з сум виявиться меншою, виходячи з: вартості замінення об'єкта будівельно-монтажних робіт та (або) застрахованого майна або дійсної вартості об'єкта будівельно-монтажних робіт та (або) застрахованого майна на дату настання страхового випадку з відрахуванням вартості наявних залишків, придатних до реалізації та (або) використання за функціональним призначенням.

Страховальник не має права відмовлятися від майна, що залишилося після страхового випадку, навіть пошкодженого. Залишкова вартість такого майна підлягає відрахуванню з суми збитку. Якщо це передбачено умовами договору страхування, страховик має право у разі загибелі об'єкта будівельно-монтажних робіт та (або) застрахованого майна визначити страхове відшкодування, виходячи з величини страхової суми з урахуванням умов договору. При цьому залишки майна, що придатні для подальшого використання або реалізації, передаються у власність страховика, або його представнику у строк, визначений останнім.

Страхове відшкодування у разі викрадення застрахованого майна визначається, виходячи з його дійсної вартості на дату настання страхового випадку в межах відповідної страхової суми з урахуванням умов договору страхування.

Страхове відшкодування у разі пошкодження об'єкта будівельно-монтажних робіт та (або) застрахованого майна визначається, виходячи з вартості витрат на його відновлення (ремонт) до стану, у якому воно перебувало безпосередньо перед настанням страхового випадку, але не більше відповідної страхової суми (ліміту відповідальності (зобов'язань) страховика). При визначенні страхового відшкодування до розрахунку приймаються тільки ті будівельні та монтажні роботи та їхні вартісні показники, що були враховані в контрактній (кошторисній) вартості та страховій сумі при укладенні договору страхування.

Вартість необхідних витрат на відновлення (ремонт) пошкоджених об'єктів будівельно-монтажних робіт та (або) застрахованого майна складають тільки витрати, викликані страховим випадком. До витрат на відновлення (ремонт) включаються витрати на матеріали та запасні частини, необхідні для відновлення (ремонту) майна.

Однією із головних відмінностей страхового механізму у будівельній діяльності є специфічний страховий продукт, що відрізняється високим ступенем наукоємності андеррайтингу страхових ризиків і всього комплексу реалізації страхових послуг. Складність механізму страхування будівельних ризиків передусім пояснюється складною природою технічних ризиків та їхнім різноманіттям, що, у свою чергу, ускладнює задачу органів державного регулювання стосовно розвитку цього сегменту страхування.

Висновки. Безперечно, що страхування будівельних ризиків є ефективним механізмом захисту капіталовкладень у будівництво. Необхідність застосування страхового механізму захисту підтверджується світовою практикою.

З урахуванням норм Господарського та Цивільного кодексів України та підзаконних актів Кабінету Міністрів України та Мінрегіонбуду, доцільно внести зміни до Закону України "Про страхування" в частині внесення

страхування будівельно-монтажних ризиків до обов'язкових видів страхування. Так, на нашу думку, страхування ризиків будівельних робіт має бути одним із важливих етапів здійснення будівництва об'єктів.

Для галузі будівництва притаманні майже усі страхові ризики за виключенням сільськогосподарських (врожай, тварини). Предметом страхування можуть бути всі матеріали, обладнання та роботи за контрактом – від підготовки будівельного майданчика до підписання акту здачі-приймання об'єкта і на гарантійний період, в т.ч. будівельна частина, включаючи нульовий цикл, зведення стін, установка перекриттів тощо, монтаж всіх систем, інженерних мереж і комунікацій, оздоблення, установка обладнання, пусконаладжувальні роботи, благоустрій території, тимчасові будівлі і споруди, будівельна техніка та обладнання будмайданчика.

На нашу думку, зважаючи на міжнародний досвід страхування ризиків будівельної діяльності доцільно запровадити страхове покриття не окремих ризиків, а всіх ризиків, які можуть статися на будівельному майданчику. Саме такий поліс, укладений на умовах CAR (ContractorsAllRisks), може забезпечити ефективний страховий захист споруджуваного об'єкта і реальну фінансову захист будівельному підприємству. Страхування у такому випадку забезпечує від значних фінансових, а також відповідає необхідності утримання резервних фондів, відволікаючих інвестиційний капітал.

Список використаних джерел:

1. Волощук А.В. Сучасна практика страхування будівельних ризиків // Науково-виробничий журнал – 2010. – № 2 (214). – С.46-48.
2. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua>
4. Положення про страхування ризиків у будівництві: протокол Мінбудархітектури №10 від 15.06.94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uazakon.com/document/tpart04/isx04253.htm>
5. Правила добровільного страхування будівельно-монтажних ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.providna.ua
6. Про оприлюднення Рекомендацій зі страхування ризиків у будівництві: наказ від 30.05.2008 № 230 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://normativ.com.ua/types/doc16240.php>
7. Про страхування: закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/print1452596799151589>
8. Сердюк Т.В. Ризики в будівництві та особливості їх страхування в сучасних економічних умовах в Україні [Текст]/ Т.В., Сердюк, М.О. Малик//Шляхи підвищення ефективності будівництва в умовах формування ринкових відносин: Зб. наук. праць. – Вип. 30. – К.: КНУБА, 2013. – 292 с.
9. Страхування будівництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ubi.ua/uk/insurance-building>
10. Страхування будівельно-монтажних ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eiu.com.ua/str_mayna_bud.html

References:

1. Voloshchuk A.V. Suchasna praktyka strakhuvannya budivel'nykh ryzykiv // Naukovo-vyrobnychy zhurnal – 2010. – № 2 (214). – S.46-48.
2. Derzhavna sluzhba statystyky. – [Elektronnyyresurs]. – rezhymdostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Ofitsiyyny sayt Natsional'noyi komisiyi, shcho zdiysnyuye derzhavne rehulyuvannya u sferi ryнкiv finansovykh posluh. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhymdostupu: <http://nfp.gov.ua>
4. Polozhennya pro strakhuvannya ryzykiv u budivnytstvi: protokol Minbudarkhitektury №10 vid 15.06.94. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhymdostupu: <http://www.uazakon.com/document/tpart04/isx04253.htm>
5. Pravyla dobrovil'noho strakhuvannya budivel'no-montazhnykh ryzykiv. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhymdostupu: www.providna.ua
6. Pro opryludnennya Rekomendatsiy zi strakhuvannya ryzykiv u budivnytstvi: nakazvid 30.05.2008 № 230. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhymdostupu: <http://normativ.com.ua/types/doc16240.php>
7. Pro strakhuvannya: zakon Ukrainyvid 07.03.1996 № 85/96-VR. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80/print1452596799151589>
9. Strakhuvannya budivnytstva. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ubi.ua/uk/insurance-building>
10. Strakhuvannya budivel'no-montazhnykhryzykiv. – [Elektronnyyresurs]. – Rezhym dostupu: http://www.eiu.com.ua/str_mayna_bud.html

В. Л. Мелко, асп.
Черниговский национальный технологический университет, Чернигов, Украина

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СТРАХОВАНИЯ СТРОИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Статья посвящена рассмотрению проблематики государственного регулирования страхования строительной деятельности в Украине. Целью статьи является определение направлений совершенствования государственного регулирования страхования строительной деятельности в Украине.

С помощью сравнительного, факторного и статистического методов проанализирована динамика развития национальной строительной отрасли, произведена оценка нормативно-правового обеспечения, а также предложено страховых продуктов.

Установлено, что строительная отрасль и страховые продукты для страхования строительных рисков развиваются достаточно динамично, однако нормативно-правовая база не отвечает требованиям рынка, а также отстает от мировой практики.

В статье сделан вывод касательно необходимости внедрения комплексного страхового покрытия всех рисков строительной деятельности, в отличие от действующей практики покрытия отдельных рисков, которые могут произойти на строительной площадке. Страхование в таком случае защищает от значительных финансовых потерь. Также в случае внедрения такого подхода отпадает необходимость содержания резервных фондов, отвлекающих инвестиционный капитал. Предложено ввести страхование строительно-монтажных рисков к обязательным видам страхования, что станет важным механизмом хеджирования рисков.

Ключевые слова: строительство, строительные риски, страхование, государственное регулирование страхования строительной деятельности.

V. Melko, PhD student
Chernihiv National University of Technology, Chernihiv, Ukraine

STATE REGULATION OF INSURANCE CONSTRUCTION ACTIVITY IN UKRAINE

The article is devoted to the problems of state regulation of construction activities insurance in Ukraine. The article determines areas of improvement of state regulation of construction activities insurance in Ukraine.

Through comparative, factorial methods and statistical analysis it was stepped up the dynamics of the national construction industry, as well as an estimation of legal support and the offer of insurance products were determined. It was found that the construction industry and insurance products for the insurance of construction risks are growing very rapidly, but the legal framework does not meet the requirements of the market, and is behind the international practice.

It was concluded that introduction of a comprehensive coverage of all risks of construction activities is the necessity of national practice, as opposed to the current practice of covering certain risks that may occur on construction site. Insurance in this case protects from significant financial losses. Also, if implemented, this approach eliminates the need for maintenance of reserve funds, diverting investment capital. A type of insurance of construction risks as a compulsory insurance was proposed, which will be an important mechanism for hedging.

Keywords: construction, construction risks insurance, insurance of state regulation of construction activity.

УДК: 353.9

В. П. Пилипенко, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ

Визначено зміст державної політики інноваційного розвитку сучасної України. З'ясовано, що реалізація державної політики інноваційного розвитку в процесі модернізації є неможливою без раціоналізації культури, суспільства і особистості, тобто зміни в світогляді і в морально-практичному змісті свідомості особистості. Зазначено, що актуального значення набуває вже не стільки факт розробки офіційних документів по інноваційній політиці, скільки формування державою ефективних механізмів взаємовідносин між учасниками інноваційної діяльності.

Ключові слова: державна політика інноваційного розвитку; інноваційна політика; процес модернізації; раціоналізація.

Одним з важливих факторів, що впливають на соціально-політичний розвиток суспільства та держави, є інновації. Інноваційна діяльність стає невід'ємною частиною будь-якого сучасного соціально-політичного утворення. Актуальність дослідження механізму управління інноваціями пояснюється тим, що це один з ключових чинників, здатних підвищити результативність роботи будь-якої структури, підвищити конкурентоспроможність, а отже, і максимізувати можливість реалізації потенціалу цієї структури. Ефективне використання інновацій, забезпечують сталий соціально-політичний розвиток.

У контексті дослідження державної політики інноваційного розвитку в процесі модернізації варто розглянути явище раціоналізації, адже без запропонованої Ю.Габермасом раціоналізації нам видається неможливою і повноцінна модернізація через інновації. Так відомий німецький дослідник Юрген Габермас розглядає можливість раціоналізації життєвого світу як наслідок диференціації його компонентів – культури, суспільства і особистості. В якості основних факторів раціоналізації Ю.Габермас розглядає зміни в світогляді і в морально-практичному змісті свідомості особистості, які мають свою власну логіку розвитку. Ю.Габермас виходить з того, що онтогенез проходить ті ж шаблі, що й філоге-

нез. Тому, реконструюючи логіку розвитку світоглядів, а також морально-практичної свідомості суспільства, він спирається на онтогенетичне дослідження когнітивного розвитку, проведені Жаном Піаже, і на роботи американського психолога Лоренса Колберга, який вивчав розвиток моральної здатності судження індивіда від дитячих років до зрілого віку.

Ю. Габермас розглядає світогляди як культурні інтерпретативні системи, що представляють собою фонове знання соціальних груп і гарантують взаємозв'язок орієнтацій дії членів спільноти [4, с. 99]. Він виділяє три історичні типи світорозуміння, кожному з яких відповідає певна стадія соціальної еволюції: міфологічний світогляд, характерний для родових товариств; релігійно-метафізичний світогляд, властивий цивілізаціям, або товариствам, організованим навколо держави; сучасне розуміння світу, яке сформувалося в епоху модерну.

Історичний перехід від однієї системи розуміння до іншої означає зростання ступеня відкритості світоглядів, їх раціоналізацію, яка в свою чергу забезпечує більш раціональні орієнтації дії. На думку Ю.Габермаса, зміни в світогляді не можливо пояснити виключно зовнішніми факторами – економічними чи соціальними. Їх можна розуміти як прояв процесів навчання, як рішення проблем [4, с. 100]. Кожна наступна сходинка